

בן-גוריון בחתונת בתו של צדוק (1972)*
המושג סנילי זה לא הסיגנון שלי

עושה זאת ברצון, או שאני כותב מאמר על הנושא. במצבי יש גם יתרונות נוספים: אני נהנה לחלק את הזמן שלי אחרת מאשר בעבר. נכללים בו תחומי עיסוק רבים יותר: קריאה, ביקור בקולנוע, הרצאות. אגב, במקום ההרצאה שהייתי אמור לשאת בבית בן-גוריון כתבתי מיכתב. אני חושב שאשר בניתן קרא אותו לפני הציבור בשעת המעמד. לא בדקתי. גם לא הגיעו אליי תגובות מיוחדות.

מימין: הרעייה אסתר, הבת עופ"ר, החתן יצחק מינא.

תפקיד ציבורי ראוי ומתאים — איזה? אני לא מפרט. כשכיל מה? — הייתי נענה בחיוב.

בינתיים, המיקצוע הוא מקור אהי. הוא מקור לסיפוק רב, הן מבחינה אינטלקטואלית והן מבחינה כספית. בכל הזדמנות שחשובה לי, אני מתבטא ומגיב על התרחשויות. עמדתהמתנה? נאמר שלפי שעה, זוהי תרומתי והשתתפותי לפעילות ציבורית.

הכנסת לא חסרה לי כליכך. כשאני שומע דיון על נושא מסויים במליאת הכנסת, וזה חשוב לי — או שכלי התקשורת מזמינים אותי להגיב, ואני

ממשלת האחרות עבר מרכז הכובד ל"שרינו", לסיעה בכנסת. אני לא חבר בפורומים האלה.

מרצוני? טוב. אני לא חבר מממשלה מאז 1977. מאז המהפך. מאז לא הציגו לי להיות בממשלה וגם לא ציפיתי שיציגו לי. אדם צריך להיות לא רק בעל ציפיות, אלא גם מציאותי. אני בן 73. זה גם גורם. בעצם לא. אני לא בטוח שזה גורם. מהכנסת התפטרתי ב-1978 מרצוני.

ברור שעם כל עיסוקי אני מרגיש כמשהו שחסר: מי שפעם עקץ אותו היתוש הפוליטי — קשה לו להשיג תחרה מכך. אני מניח שאילו הוצע לי

ולשרת בשב"כ? אני, כשרמישפטים. עברתי כמונח המישטרה ובין עליידי ועדת החקירה, נכשל. אני שמח שנערכה חקירה מלאה של הפרשה, אם כי החנינה מונעת הסקת מסקנות לגבי הנאשמים.

מי שפעם עקץ אותו היתוש הפוליטי — קשה לו להשתחרר!

פרפורים כבטן? קשה. קשה לי להשיב על זה. קשה לי גם להבין, איך חברים למפלגה, היושבים בממשלה, נתפסו לעמדה שנקטו. הוויכוח המפורסם עם פרס? היה ויכוח בלישכת מיפלגת העבודה. אני לא חידשתי שם כלום. נכון, דיברתי רברים חריפים נגד עמדתו. לא צעקתי. אני בדרך כלל מדבר בקול רם. לא מדדתי את הדיכלים של קולו של פרס, אבל כן — הוא היה רגוז.

נכון שעל הנושא הזה הגבתי ביתר חריפות. מאז פרשתי מהממשלה ב-1977 בעיקבות המהפך, מאז שחדלתי לכהן כשרמישפטים, היה לי חשוב להגיב על הנושא. כי יוסף החנינות זהו יום שחור לשילטון המדינה, כי ראיתי שמערכת הפעולות המשולבות פוגעת בערכי היסוד של מדינה המבוססת על שילטון החוק. כששאל אותי חבריכנסת חרדי דודע — וראי כולם נחשוו במי מרובר — מרוע הגבתי על כך כזואת חריפות

צדוק עם אבא אבן בימי "הפרשה"
לא הציגו לי להיות בממשלה!

צדוק בין שלמה הילל וישראל גלילי
אני בן 73. גם זה גורם!

לא הופתעתי שהוא הגן על עמדתו. הופתעתי על ההרלפה הסלקטיבית מהשיבה. מכך אני למד שזה הורלף עליידי מקורביו. כסך הכל היה בינינו ויכוח ממושך וענייני בלישכות המיפלגה. הקטע הקצר שהורלף על כעסו של פרס עליי הוא מאור מגמתי. אני לא לגמרי מופתע. הרי אני די שנים בפוליטיקה.

היום אני פחות פעיל. אני עורך דין, אני חבר לישכת המיפלגה. במצב כזה אני נתון כבר כמה שנים. זאת לא היתה בדיוק החלטה — לצמצם את פעילותי הפוליטית — אלא התפתחות.

הייתי יותר פעיל לפני שהוקמה ממשלת האחרות. כשהיינו כאופוזיציה. או התקיימו דיונים רציניים בפרום. מיפלגתיים, והשתתפתי בהם. הייתי יותר מעורב. עם הקמתה של

אמרת לי שהגבתי בדיוק כפי שהוא היה מגיב על אכילת חזיר, או חילול השבת כפרהסיה!

בעיניי גם הריגת שני מחבלים, אי חרי שכבר הסתיימה חקירתם וגם הקי שר לערויות שקר — שניהם חמורים! את ההריגה של שני מחבלים ניתן אולי לראות כחריג חריפעמי, על רקע אירועי האוטובוס. לעומת זאת, ההתארי גנות של לפחות אחרעשר אנשי שי כ"ב, שנמשכה כמשך תקופה ארוכה, למנוע את עצם גילוי האמת — פוגעת בעצם היסודות שעליהם מבוססת פעילות השב"כ.

אינני יכול להבין כיצד אדם, אשר כשעות הבוקר היה חבר בוועדת חקירה, ועדת זורע, אירגן אחרצהרריים את עדויות השקר שהובאו לפני אותה ועדה. איך הוא יכול ככלל להמשיך

לכבוד

הנהלת בית בן-גוריון,
שדרות בן-גוריון,
תל - אביב.

חברים יקרים,

לפי כחודשיים הואלתם להזמין אותי לשאת הרצאה במפגש לציון 100 שנים להולדתו של דוד בן-גוריון שנועד ליום 19 באוקטובר 1986. נעניתי להזמנתכם ברצון רב. בחרתי בנושא "בן-גוריון ושלטון החוק" כנושא הרצאתי.

לפני כשבועיים, בהיותי בחו"ל, קיבלתי מברק - בחתימת רונה, עמוס וגאולה בן-גוריון - בו הם מבקשים שאבטל את הרצאתי מאחר ולדבריהם "אין זה נאה שדוקא אתה תרצה ביום הולדת אבינו במסיבת רעים".

לאזור שובי מחו"ל, לפני ימים אחדים, נתברר לי, מפי שניים מחותמי המברק שאיתם דיברתי, כי המניע לבקשתם היא העמדה שנקטתי בזמנו בענין פרשת לבון. אחד מהם הוסיף כי מן הראוי שאת ההרצאה בבית בן-גוריון לציון יום הולדת ה-100 ישא איש בן-גוריון מובהק, בעוד שאני אינני נמנה עם אלה. הוא הזכיר את חריפות הופעותי נגד רפ"י במערכת הבחירות בשנת 1965.

נימוקים אלה תמוהים בעיני עד מאוד. אתעלם מן העובדה שעמדתי בענין פרשת לבון היתה שונה מזו שחותמי המברק מייחסים לי. העיקר הוא בכך כי בעוד שמנהיגותו של בן-גוריון ותפקידו המכריע בתולדות העם והמדינה מקובלים היום על הציבור כולו, גם על מי שחלקו עליו בענין זה או אחר, הרי המגמה העולה מן המברק של בני משפחת בן-גוריון היא לצמצם את ציון יום ההולדת ה-100 לאנשים שהזדהו הזדהות מלאה עם בן-גוריון בכל דרכו ומעולם לא חלקו עליו. מגמה זו אינה מקובלת עליי.

אני מעריך מאוד את העובדה כי אתם, חברי הנהלת בית בן-גוריון, שותפים לדעתי בענין זה וכי רצונכם הוא שאשא את ההרצאה כפי שנקבע בהזמנות ששלחתם. עם זאת, אינני רואה אפשרות לעצמי לעשות זאת נוכח עמדתם של בני משפחת בן-גוריון, ואני נאלץ, איפוא, להיענות לבקשתם ולבטל את הרצאתי.

אני מבקש לקרוא מכתבי זה באזני באי המפגש.

בברכת תרעים,

חיים י. צדוק

המכתב של צדוק להנהלת בית בן-גוריון
רק הזדהות מלאה!